

Марчій-Дмитраш Т.М.

кандидат педагогічних наук, доцент
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені В.Стефаника»

м. Івано-Франківськ

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ПРОТИРІЧЧЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність дослідження. В умовах реформування сучасної дошкільної освіти актуальними є особистісно орієнтований і компетентнісний підходи у підготовці фахівців. Основними завданнями закладів вищої освіти є підготувати педагогів, здатних знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому – і професійних ситуаціях. Особливо актуальною є підготовка майбутніх учителів іноземних мов, зокрема тих, які навчатимуть дітей дошкільного віку, сприятимуть їх зацікавленню у вивченні мови як засобі спілкування, формуватимуть комунікативну компетенцію.

Метою статті є охарактеризувати основні протиріччя і перспективи у формуванні іншомовної комунікативної компетенції майбутніх вчителів іноземних мов у ЗДО.

Формування комунікативних умінь і навичок досліджували визначні педагоги й лінгвісти XIX–XXI століть, такі як М. Бунаков, Ф. Буслаєв, В. Водовозов, Я. Грот, Н. Марецька, О. Потебня, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші. Проаналізувавши поняття “компетентність”, “компетенція”, “комунікативна компетентність”, “предметна компетентність”, “предметна компетенція”, зауважимо, що компетентність розглядається як набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка складається з її знань, досвіду, цінностей, позиції, які можуть цілісно реалізовуватися на практиці; компетенція – суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок у певній сфері діяльності людини; комунікативна компетентність – здатність особистості застосувати знання мови у конкретній ситуації спілкуванні,

способи взаємодії з людьми, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [1]; комплексне застосування мовних і немовних соціально-побутових ситуацій, уміння орієнтуватися у спілкуванні, ініціативність у спілкуванні тощо. Іншомовна комунікативна компетенція – сукупність мовних, мовленнєвих, країнознавчих та лінгвокраїнознавчих знань і умінь, володіння якими передбачає ефективну комунікацію іноземною мовою.

Складовими іншомовної комунікативної компетенції є мовна, мовленнєва, соціокультурна, навчальна. Компонентами мовної компетенції є фонетична, лексична, граматична. Оволодіння мовленнєвою компетенцією передбачає аудіювання, говоріння, читання, письмо. Соціокультурна компетенція передбачає країнознавчий і лінгвокраїнознавчий аспекти. Всі вони реалізуються у процесі навчання. Таким чином, іншомовна комунікативна компетенція – це складне багатокомпонентне явище, яке є важливим елементом готовності вчителя іноземної мови до роботи з дітьми дошкільного віку.

Особливості підготовки майбутніх педагогів ЗДО до іншомовної діяльності з дітьми дошкільного віку досліджено Н. Горловою, В. Карташовою, Г. Роговою, Т. Шкваріною та іншими. Результати аналізу наукової літератури і практичного досвіду педагогів свідчать про недостатній рівень теоретичних і методичних знань майбутніх педагогів про вікові особливості дошкільників, специфіку їх навчальної діяльності, лінгвопсихологічні основи засвоєння ними іноземної мови. Формування іншомовної комунікативної компетенції вчителя іноземної мови в ЗДО ще не стало предметом комплексного дослідження. Недосконалість і роздрібненість навчальних планів, недостатність практичної підготовки як з базової спеціальності (“Дошкільна освіта”), так і з другої, додаткової (“Іноземна мова”) впливають на рівень готовності студентів до співпраці з дошкільниками. Структура навчальних планів недостатньо демонструє зміни, зумовлені новими цілями й змістом дошкільної освіти. Існує необхідність конкретизації змісту, форм і методів підготовки студентів, щоб спрямувати педагогічний процес на формування комунікативної компетенції педагога, оскільки належний рівень володіння іноземною мовою й методикою її

викладання в ЗДО безпосередньо взаємопов'язані з інтересом і прогресом дошкільників у вивченні іноземної мови, що є основою для подальшого її оволодіння.

На основі аналізу наукових джерел та практичного досвіду педагогів виокремлено основні проблеми формування комунікативної компетенції студентів: відсутність у студентів мотивації до оволодіння професією педагога, переважання теорії над практикою у системі роботи закладу вищої освіти, складність роботи вчителя іноземної мови в ЗДО, недостатній обсяг знань про специфіку його освітнього процесу, непрестижність вчительської професії у суспільстві, низька зарплатня та інші. Підготовка майбутнього педагога у вищому навчальному закладі, як правило, базується на лекційно-семінарських формах, які зазвичай зорієнтовані на передачу знань, а не на активну іншомовну комунікативну діяльність [2, с. 32].

Сучасну систему підготовки педагога до іншомовної комунікативної взаємодії з дітьми дошкільного віку, на думку Т. Шкваріної, варто зорієнтувати в цілому на формування професійної компетентності, яка б об'єднувала знання, вміння, навички, креативність, ініціативність, самостійність, самооцінку, самоконтроль особистості, здатність вміло користуватися іноземною мовою у професійних цілях, навчаючи мови інших. Іншомовна комунікативна компетентність є складовою професійної компетентності педагога [3, с. 16].

Висновки. У підсумку зазначимо, що зацікавленість дитини дошкільного віку у вивченні іноземної мови узалежнено від педагога, рівня його майстерності, артистизму й творчості, врахування ним психологічних та вікових особливостей дітей відповідної вікової категорії, їхніх потреб та інтересів, а також рівня іншомовної комунікативної компетенції.

Запропонована стаття не вичерпує всіх проблем порушеної тематики. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в необхідності обґрунтування шляхів формування іншомовної комунікативної компетенції вчителів іноземної мови в ЗДО, формування готовності майбутніх педагогів до організації різних

видів ігор з метою розвитку мовленнєвих умінь дошкільників, використання педагогічних інновацій у навчанні іноземної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. *Початкова освіта*. 2011. № 18 (594). С. 5-39.
2. Дівінська Н. Формування у студентів філологічних факультетів професійних умінь проведення навчально-педагогічних ігор : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2006. 214 с.
3. Шкваріна Т. Методика навчання іноземної мови дошкільників. Київ: Освіта України, 2007. 300 с.